

14.06.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1392
Toplantı Tarihi/Sayısı : 30.5.2023/206
Karar Numarası : 2023/466
Başvuran : M. E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı
Muhatap Adres : Emniyet Mah. Hipodrom Cad. No: 5 Yenimahalle/Ankara

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; %93 oranında engelli olan başvurana Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan yardımın siyasi görüşü sebebiyle kesilerek ayrımcılığa maruz bırakıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. %93 oranında engelli ve gelir düzeyinin yetersiz olması dolayısıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kendisine düzenli olarak yardım yapıldığını,

b. Ancak bu yardımın bir siyasi partiye üye olduktan 4 ay sonra kesildiğini buna ilişkin olarak muhabata başvuru yapmak için dilekçe vermek istediğini ancak dilekçesinin kabul edilmediğini,

c. Yardımın kesilmesine ilişkin işlemin siyasi saikle yapıldığını, ekonomik açıdan zor durumda olduğunu, yapılan yardımlarla geçindiğini ifade etmekte ve konu hakkında gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı sunduğu yazılı görüşte özetle;

a. Yapılan sosyal yardımların Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği çerçevesinde hakkaniyet esasına göre yapıldığını, sosyal yardım talebi içeren başvuruların değerlendirilmesinde vatandaşların siyasi görüş ve kanaatlerinin hiçbir şekilde dikkate alınmadığını,

b. Mezkûr Yönetmelik'in 5'inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince sosyal yardımdan faydalanacak kişilerde aranacak şartları Sosyal Yardım Değerlendirme Kurulunun tespit ettiğini, bu hüküm uyarınca Kurul tarafından 29/3/2021 tarihinde yapılan olağan toplantıda 2019, 2020 ve 2021 veya daha yeni model yılına ait araç alanlara yapılan yardımların diğer kriterler göz önünde bulundurulmaksızın kesileceğine dair karar verildiğini,

c. Bu karar doğrultusunda yardım alan kişiler hakkında rutin olarak gerçekleştirilen incelemede başvuranın üzerine kayıtlı 2022 model bir araç bulunduğunun tespit edildiğini ve bu sebeple başvurana yapılan sosyal yardımın kesildiğini ifade etmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; muhatabın

savunmasını kabul etmediği, iki yıl önce üzerine kayıtlı araba gözüktüğü halde Polatlı Belediyesi tarafından kendisine sosyal yardımda bulunduğu, üzerine kayıtlı olan aracı ise kendisinin değil kardeşinin kullandığı, kendisine yapılan yardımın siyasi görüşü sebebiyle kesildiğini belirtilerek iddiaları yinelenmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendi şöyledir:

"d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi (...) ifade eder."

7. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

8. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

9. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında "Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel

kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.” hükmü yer almaktadır.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurumun, “*ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

11. 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında “*Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*” hükmü bulunmaktadır. Başvuran kendisine yapılan sosyal yardımın siyasi görüşü dolayısıyla kesildiğini ve bu durumun ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

13. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre; “*Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.*”

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/9/2002, para.48; AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 15/2/2006, para.33). Farklı muamelenin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme’de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik olması tek başına yeterli değildir. 14'üncü maddedeki ayrımcılık yasağı, gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir (AİHM, *Belçika’da Eğitim Dili Davası*, B. No: 1474/62;... 23/7/1968, para.10).

15. AİHM’e göre benzer durumlardaki kişilerin gördükleri muamelede, belirlenebilir bir özelliğe dayalı bir farklılık varsa doğrudan ayrımcılıktan söz edilebilir (AİHM, *Carson ve Diğerleri/ Birleşik Krallık* [BD], B. No: 42184/05, 16/3/2010, para. 61). Bir bireyin farklı muameleyle tabi olması

odağında gelişen doğrudan ayrımcılığın temelinde istenmeyen bir muamele vardır. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Hakları Komitesinin 20 No'lu Genel Yorumu'nda doğrudan ayrımcılık şöyle tanımlanmıştır: “*Bir bireyin benzer bir durumda diğer bir bireye göre ayrımcılığın yasaklandığı nedenler temelinde daha olumsuz bir muamele görmesi, ayrıca karşılaştırılabilir benzer bir durum söz konusu olmadığında ayrımcılığın yasaklandığı nedenler temelinde yapılan ve zarar veren eylemleri ya da ihmalleri de içerir.*”

16. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre; ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmektedir (AYM, *Devrim Evin*, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34).

17. AYM, farklı muamelenin varlığının ilk bakışta anlaşılabilirliği hâllerde başvuranın herhangi bir ispat çabasına girişmesinin beklenmeyeceğini, bu bağlamda mevzuattan kaynaklanan veya uygulamadan kaynaklansa bile muamele sahibinin saikinden/niyetinden bağımsız bir biçimde oluşan farklı muameleler için başvuranın ayrıca bir ispat külfeti altına girmesinin söz konusu olamayacağını belirtmektedir. Bununla birlikte ayrımcı saiklerle bir kimseye kötü muamelede bulunulması gibi farklı muamelenin ancak uygulayıcının saikiyle/niyetiyle ortaya çıktığı durumlarda bunun ispatlanması yükümlülüğünün başvurana ait olacağına, zira bu gibi hâllerde ilgili işlem veya eylemi farklı muamele hüviyetine büründüren olgunun, muamelede bulunanın niyeti olacağına vurgu yapmaktadır (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 57).

18. Başvuran, başvuru dilekçesinde muhataba sunmak istediği dilekçesinin siyasi görüşü sebebiyle işleme alınmadığını ve Kurumumuza yaptığı başvurunun ardından muhatap bünyesinde çalışan bir görevli tarafından aranarak başvurusunu geri çekmesi için tehdit edildiğini iddia etmiştir. Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 121'inci maddesinde düzenlenmiş bir suç olup, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası gereği yargı yetkisine giren bu iddia başvuru konusu olamayacaktır. Aynı şekilde tehdit edildiğine ilişkin iddia da 5237 sayılı Kanun'un 106'ncı maddesinde düzenlenmiş bir suç olup Kurumumuzun görevi kapsamına girmemektedir.

19. Somut olayda, başvuran ayrımcı muamele iddiasına ilişkin olarak muhataba yaptığı başvuruya ilişkin belgeleri ve %93 oranında engelli olduğunu gösteren sağlık kurulu raporunu sunmuştur. Muhatap tarafından Kurumumuza sunulan yazılı görüşte, başvurana yapılan yardımın adına kayıtlı 2022 model bir araç bulunması sebebiyle kesildiği ifade edilmiştir. Muhatap, yazılı görüşüne ek olarak, adına kayıtlı araç olduğu tespit edilen başka vatandaşların da aldığı sosyal yardımların kesilmesine karar verildiğine ve başvuran hakkında yapılan işlemin rutin bir uygulama olduğuna ilişkin örnek bilgi ve belgeleri de sunmuştur. Başvuran tarafından sunulan cevap yazısında da başvuranın adına kayıtlı bir araç olduğunu, kendisine verilen sosyal yardımın kesilmesinin birincil nedeninin bu olduğu ifade edilmektedir.

20. Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği'nin 5'inci maddesi gereğince oluşturulan Sosyal Yardım Değerlendirme Kurulunun 29/3/2021 tarihinde yaptığı olağan toplantıda alınan kararın 5'inci maddesi “*2019-2020-2021 ve/veya yeni model araç alan vatandaşlar ile yine bu*

tarihlerde eski model dahi olsa araç alan vatandaşlara sosyal yardım verilirken diğer kriterler göz önünde bulundurulmadan yardım durumu olumsuz olur.” şeklindedir. Bu karar doğrultusunda başvuranın adına kayıtlı araç olduğunun muhatap tarafından tespit edilmesi sebebiyle yapılan sosyal yardımın kesildiği anlaşılmıştır.

21. Muhatabın, adına kayıtlı araç bulunan ve kendisine sosyal yardımda bulunulan başkaca kişilerin de sosyal yardımlarının kesildiğini somut örnek ve belgelerle gösterdiği göz önünde bulundurulduğunda başvurana karşı farklı ve ayrımcı nitelikte bir muamelede bulunulmadığı değerlendirilmiştir.

22. Yukarıda anlatılan tüm hususlar birlikte ele alındığında; Kurumumuza yapılan başvuruda; başvurana yapılan sosyal yardımın kesilmesinin siyasi görüş temelinde ayrımcılık yasağı ihlali oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA ,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

30/5/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi